

BEZPIECZEŃSTWO EDUKACYJNE W OBSZARZE NAUK SPOŁECZNYCH**EDUCATION SAFETY IN THE SOCIAL SCIENCES****Agnieszka Smarzewska^{1(A,C,D,E)}, Ewelina Melaniuk^{1(B,E,F)},
Adam Szepeluk^{1(B,C,E)}, Agnieszka Dymicka^{1(E,F)}**¹Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej PodlaskiejSmarzewska A., Melaniuk E., Szepeluk A., Dymicka A. (2016), *Bezpieczeństwo edukacyjne w obszarze nauk społecznych*. Rozprawy Społeczne, 1 (10), s. 57-66.

Wkład autorów:

- A. Zaplanowanie badań
- B. Zebranie danych
- C. Dane – analiza i statystyki
- D. Interpretacja danych
- E. Przygotowanie artykułu
- F. Wyszukiwanie i analiza literatury
- G. Zebranie funduszy

Streszczenie

Szkoła wyższa zapewnia bezpieczeństwo edukacyjne studentom poprzez zaspokajanie aspiracji naukowych, zawodowych oraz osobistych. Celem artykułu jest analiza potrzeb edukacyjnych studentów wybierających kierunki studiów z obszaru nauk społecznych. W grupie badawczej liczącej 268 studentów zbadano zapotrzebowanie na kompetencje, preferencje oraz motywę wyboru uczelni i kierunku studiów, w tym istnienie zależności istotnych statystycznie analizowanych zmiennych. Efektem badań jest wykazanie różnic pomiędzy kierunkami studiów we wskazanych obszarach.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo edukacyjne, nauki społeczne, kompetencje, szkoła wyższa**Summary**

The School of Higher Education provides education safety by meeting students' academic, professional and personal aspirations. This article aims to analyze the educational needs of students choosing courses of study in the social sciences. The research group numbering 268 students were tested to find out their skills needs, preferences and reasons for choosing the university and faculty, including a relationship variables considered statistically significant. The result of the research is to demonstrate the differences between faculties in social sciences.

Keywords: education safety, social sciences, skills, university

Tabele: 8

Ryciny: 6

Literatura: 13

Otrzymano: 14.12.2015

Zaakceptowano: 08.02.2016

Wstęp

Rozwój edukacyjny stanowi stały element bezpieczeństwa człowieka. Zdaniem Krzysztofa Klimka podjęcie problematyki bezpieczeństwa ma sens tylko wtedy, gdy dotyczy człowieka (Klimek 2011). Tym samym bezpieczeństwo edukacyjne powinno być zapewnione na poziomie studiów wyższych w odniesieniu do konkretnej jednostki – studenta. Uczelnia, tworząc odpowiednie warunki, zarówno do nauki, jak i pracy, umożliwia zaspokajanie potrzeby kształcenia, a w konsekwencji rozwoju naukowego, zawodowego i osobistego, uwzględniając tym samym podmiotowość człowieka (Smarzewska, Melaniuk 2014a).

Prowadzenie badań w zakresie poznania preferencji oraz motywów wyboru uczelni, kierunku studiów czy oceny oferty edukacyjnej, w tym zapotrzebowania na kompetencje, stanowią elementarne działania, prowadzące do zapewnienia bezpieczeństwa edukacyjnego. Badacze z zakresu przedmiotu wskazują na konieczność rozwijania kompetencji w praktyce edukacyjnej (Górska, Solarczyk-Szwec 2012).

Analizując wieloaspektowe kwestie dotyczące powodów i motywów podjęcia kształcenia trudno nie odnieść się do pojęcia aspiracji, które może być

uwarunkowane czynnikami natury psychologicznej, socjologicznej i pedagogicznej i przez pryzmat tych czynników definiowane. Za Kingą Musiałską można powiedzieć, iż terminem aspiracje określa się „dążenia, zamierzenia, pragnienia, życzenia, potrzeby i zainteresowania jednostki, które planuje ona realizować w przyszłości, które wpływają na jej zachowania i plany oraz warunkują jej dalszą drogę życiową, a które uwarunkowane są czynnikami natury psychologicznej, socjologicznej i pedagogicznej” (Musiałska 2008, s. 14).

Wielość przytaczanych definicji w literaturze przedmiotu wskazuje jednoznacznie, iż aspiracje można analizować w wielu aspektach i na wielu płaszczyznach. Wśród aspiracji, będących w polu zainteresowania Autorów niniejszego opracowania znajdują się aspiracje edukacyjne i zawodowe. Pierwsze z nich odnoszą się do poziomu ukończenia określonego etapu edukacji, a przez to zdobycia konkretnego wykształcenia, tytułu. Aspiracje zawodowe odnoszą się zaś do zdobycia w przyszłości określonego zawodu, predysponującego do wykonywania określonych czynności czy funkcji zawodowych. Można je określić mianem aspiracji uzyskania sukcesu w działaniu lub aspiracji efektywnego działania.

Adres korespondencyjny: Agnieszka Smarzewska, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, e-mail: a.smarzewska@pswbpp.pl, tel.: 83 344 99 44

Czasopismo Open Access, wszystkie artykuły udostępniane są na mocy licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-użycie niekomercyjne-na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0, <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Na tym tle postawione zostały pytania o powody i motywy podjęcia studiów przez studentów PSW w Białej Podlaskiej. Wśród motywów wyboru uczelni wyakcentowano te dotyczące, m.in. prestiżu uczelni, wysokiego poziomu kadry naukowej, nowoczesnej infrastruktury, bliskości miejsca zamieszkania. Kafeteria dysjunktywno-koniunktywna pozwoliła na zbadanie różnego rodzaju statystycznych interakcji zachodzących pomiędzy wskazanymi kryteriami.

W odniesieniu do aspiracji edukacyjnych i zawodowych można przytoczyć badania CBOS z 2013 roku, gdzie jako powód, dla którego młodzi ludzie rozpoczynają naukę na wyższej uczelni, dwie trzecie badanych (63%) podaje aspiracje zawodowe i sytuację na rynku pracy. Największa część ankietowanych tłumaczy taką decyzję chęcią znalezienia dobrej pracy – lepiej płatnej (15%), zgodnej z zainteresowaniami (2%), lekko, niefizycznej (2%) lub po prostu lepszej (27%). Bardziej pesymistyczna diagnoza zakłada, że osoby ze średnim wykształceniem widzą w dyplomie wyższej uczelni szansę na podjęcie jakiegokolwiek zatrudnienia (14%) oraz że muszą studiować, bo nie ma dla nich pracy (8%). Mniej osób mówi o chęci zrobienia kariery zawodowej (4%), bądź poprawienia pozycji na rynku pracy – zwiększenia szans i możliwości (3%) (CBOS 2013).

Jak wynika z badań, wyższe wykształcenie ma otwierać możliwości znalezienia ciekawej i dobrze płatnej pracy z widocznym marginalizowaniem własnych zainteresowań. Może to z jednej strony oznaczać, że uczelnie nie pytają studentów o motywy podjęcia studiów w aspekcie zainteresowań i w konsekwencji nieadekwatnie do potrzeb kształtują programy studiów, bądź może to oznaczać, iż zdobycie dobrego zawodu niekoniecznie musi być skorelowane z zainteresowaniami, pozostającymi w tej sytuacji w sferze pasji.

Należy pamiętać, iż motywy podjęcia studiów na określonym kierunku, związane są nie tylko z programową ofertą edukacyjną, ale również z zajęciami wykraczającymi niekiedy poza ramy programowe (Karwacka 2014). Wśród nich można wyróżnić formy, które wpływają na uatrakcyjnienie studiowania, m.in. spotkania z ciekawymi ludźmi, wyjazdy studyjne, kursy językowe, zajęcia sportowe czy praktyki i staże zagraniczne. To również dość ważny, jak wynika z przeprowadzonych badań korelat, będący spełnieniem oczekiwań edukacyjnych młodych ludzi.

Jak zaznaczono na wstępie, aspiracje uwarunkowane są czynnikami natury psychologicznej, socjologicznej i pedagogicznej. Wskazuje to na obszary nauk społecznych, podejmujące badania, m. in. nad uwarunkowaniami aspiracji. W ramach obszaru nauk społecznych (Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065) w ofercie edukacyjnej PSW w Białej Podlaskiej znajdują się następujące kierunki studiów: bezpieczeństwo narodowe (BN), ekonomia (E), finanse i rachunkowość (FiR), pedagogika (P), socjologia (S) oraz zarządzanie (Z).

Przenikanie się wskazanych kierunków z zakresu nauk społecznych stwarza szansę na wieloaspektowe i wielopłaszczyznowe spojrzenie na pojęcie, poziomy i uwarunkowania aspiracji, stanowiącej bodziec w po-

dejmowaniu wyborów edukacyjnych, podnoszeniu kwalifikacji i uzyskaniu wykształcenia (Wróblewska 2001).

Organizacja badań

Badaniami objęto 268 studentów pierwszego roku Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, którzy podjęli studia na kierunkach z obszaru nauk społecznych. Badanie przeprowadzono dnia 01 października 2014 roku. Wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, a podstawowym narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety, stanowiący narzędzie badawcze Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na uczelni (Załącznik 4 do WSZJK). Wyniki badań poddano analizie statystycznej przy użyciu programu STATISTICA10. Ze względu na charakter zadawanych pytań (pytania wielokrotnego wyboru) obliczono procent wskazań każdej odpowiedzi na poszczególne pytanie oraz przy użyciu testu Chi kwadrat Pearsona zbadano istnienie zależności istotnych statystycznie pomiędzy studentami kierunków z obszaru nauk społecznych. We wszystkich analizowanych przypadkach przyjęto poziom istotności $p=0,05$. Odpowiedzi studentów różniące się istotnie statystycznie oznaczono gwiazdką (*).

W tabeli 1 przedstawiono charakterystykę badanej grupy w odniesieniu do płci, miejsca zamieszkania oraz wieku. W badanej grupie, kobiety stanowiły liczebnie 2/3 zbiorowości, ponad połowa (52,6%) respondentów jako miejsce zamieszkania zadeklarowała wieś, w grupie dominowały osoby do 20 roku życia łącznie (70,5%).

Tabela 1. Charakterystyka badanej grupy

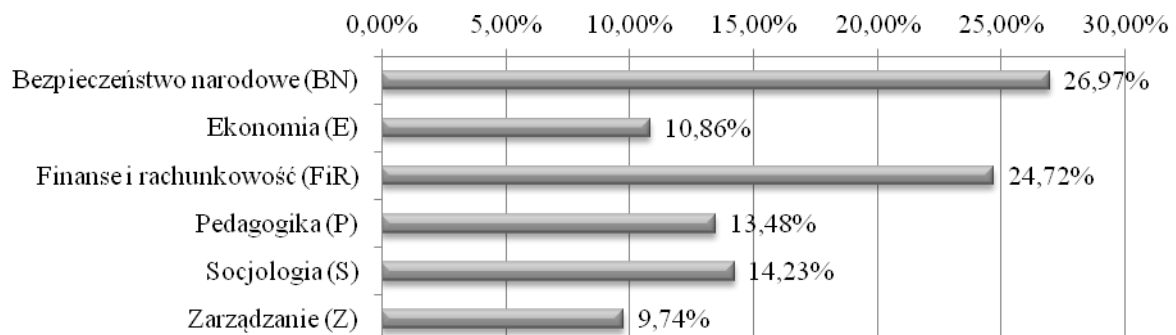
Zmienna	n	%
Płeć		
kobiety	172	64,2
mężczyźni	96	35,8
Miejsce zamieszkania		
wieś	141	52,6
miasto	111	41,4
poza granicami Polski	16	6,0
Wiek		
do 20 lat łącznie	189	70,5
powyżej 20 lat	79	29,5

Odnosząc się z kolei do struktury respondentów, należy wskazać, iż najliczniej reprezentowane były kierunki bezpieczeństwo narodowe oraz finanse i rachunkowość. Najmniej badanych pochodziło z kierunków zarządzanie oraz ekonomia, co wynika z niższej liczby przyjęć na pierwszy rok studiów w stosunku do pozostałych kierunków z obszaru nauk społecznych. Pełne zestawienie struktury badanych zamieszczono na rysunku 1.

Głównymi powodami podjęcia studiów w PSW w Białej Podlaskiej (tabela 2) było zdobycie dobrze

płatnego zawodu (44,4% odpowiedzi respondentów), zaspokojenie własnych potrzeb intelektualnych (38,5% wskazań) oraz uzyskanie dyplomu wyższej uczelni (23,7% odpowiedzi). Uwzględniając kierunek studiów, zdobycie dobrze płatnego zawodu jest sprawą najważniejszą dla studentów kierunków: ekonomia, zarządzanie, finanse i rachunkowość oraz bezpieczeństwo narodowe, natomiast zaspokojeniem własnych potrzeb intelektualnych kierowali się studenci pedagogiki oraz ekonomii. Należy zauważyć, iż w przypadku powodów, takich jak opinia rodziny, opinia znajomych oraz sposób na spędzenie czasu stanowią one niewielką liczbę wskazań badanych (odpowiednio 3,7%, 3,7% oraz 6,3%).

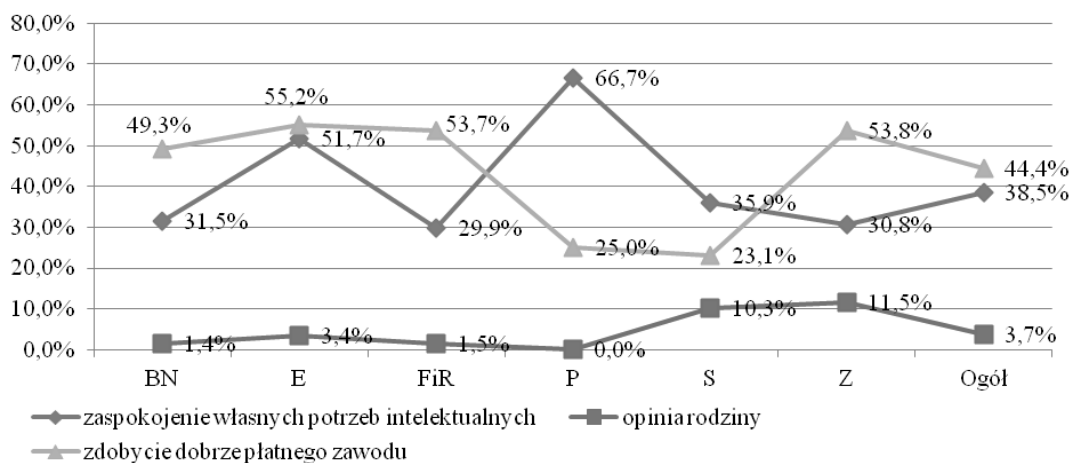
Kontynuując analizę, na rysunku 2 zaprezentowano główne powody podjęcia studiów, wykazujące zależność istotną statystycznie. Zależność dotyczy powodów, takich jak: zdobycie dobrze płatnego zawodu, zaspokojenie własnych potrzeb intelektualnych oraz opinii rodziny (ze względu na minimalną liczbę wskazań badanych – 3,7% zależność ta zostanie pominięta w analizie). W związku z powyższym, wybór kierunku studiów jest uwarunkowany określonym powodem. Badani studenci, podejmując decyzję o wyborze kierunku studiów, kierują się głównie zdobyciem dobrze płatnego zawodu oraz zaspokojeniem własnych potrzeb intelektualnych. Co istotne, w przypadku kierunków pedagogika oraz socjologia, zaspokojenie wła-

Rysunek 1. Udział % studentów w grupie badawczej

Tabela 2. Powody podjęcia studiów przez badanych z uwzględnieniem kierunku studiów

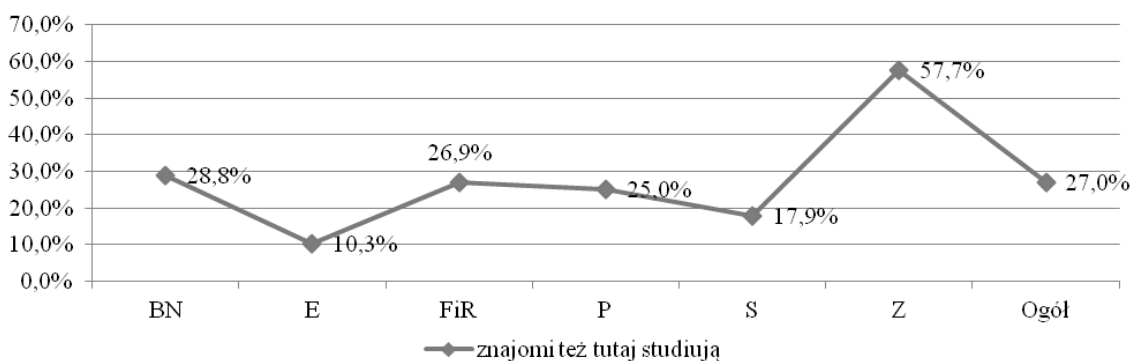
Główne powody podjęcia studiów:	BN	E	FiR	P	S	Z	Ogół	X ²	p
zaspokojenie własnych potrzeb intelektualnych	31,5	51,7	29,9	66,7	35,9	30,8	38,5	18,59	0,002*
opinia rodziny	1,4	3,4	1,5	-	10,3	11,5	3,7	12,59	0,028*
opinia znajomych	4,1	-	6,0	-	7,7	-	3,7	6,24	0,284
zdobycie dobrze płatnego zawodu	49,3	55,2	53,7	25,0	23,1	53,8	44,4	18,05	0,003*
uzyskanie dyplomu wyższej uczelni	23,3	20,7	20,9	27,8	35,9	11,5	23,7	6,11	0,296
sposób na spędzenie czasu	5,5	-	7,5	13,9	7,7	-	6,3	7,58	0,181
inny	2,7	-	1,5	2,8	5,1	-	2,2	3,07	0,689

Rysunek 2. Powody podjęcia studiów istotne statystycznie z uwzględnieniem kierunku studiów

Tabela 3. Motywy wyboru Uczelni przez badanych z uwzględnieniem kierunku studiów

Główne motywy wyboru Uczelni:	BN	E	FiR	P	S	Z	Ogół	X ²	p
prestż uczelni	27,4	20,7	19,4	25,0	15,4	38,5	23,7	6,04	0,302
modny kierunek	16,4	6,9	11,9	5,6	20,5	15,4	13,3	5,48	0,360
bliskość od miejsca zamieszkania	47,9	65,5	47,8	58,3	53,8	65,4	53,7	5,29	0,381
niższe niż w innych miastach koszty utrzymania	9,6	24,1	28,4	13,9	23,1	15,4	18,9	9,81	0,081
wysoki poziom kadry naukowej	26,0	10,3	14,9	13,9	15,4	23,1	18,1	5,77	0,329
infrastruktura (nowoczesne budynki, akademik)	9,6	17,2	9,0	19,4	10,3	19,2	12,6	4,74	0,448
znajomi też tutaj studiują	28,8	10,3	26,9	25,0	17,9	57,7	27,0	18,3	0,003*
opinia moich rodziców	1,4	10,3	-	5,6	5,1	7,7	3,7	9,01	0,109
zadecydował o tym przypadek	9,6	6,9	9,0	8,3	7,7	-	7,8	2,70	0,746
nie dostałem/am się na inną uczelnię	8,2	3,4	6,0	2,8	-	-	4,4	6,14	0,293
inny	1,4	3,4	1,5	-	2,6	-	1,5	2,02	0,846

Rysunek 3. Motyw wyboru Uczelni istotny statystycznie z uwzględnieniem kierunku studiów

nych potrzeb intelektualnych (odpowiednio 66,7% i 35,9%) jest znacznie ważniejsze niż zdobycie dobrze płatnego zawodu. Ta zależność jest odwrotna w grupie innych kierunków (finanse i rachunkowość, bezpieczeństwo narodowe oraz zarządzanie), w której to grupie respondenci kierują się głównie zdobyciem dobrze płatnego zawodu, zaś zaspokojenie własnych potrzeb intelektualnych stawiają na drugim miejscu.

Głównymi motywami wyboru Uczelni przez studentów kierunków z obszaru nauk społecznych (tabela 3) były bliskość Uczelni od miejsca zamieszkania (53,7% wskazań), fakt studiowania na Uczelni znajomych (27,0% odpowiedzi) oraz prestiż uczelni (23,7% wyborów). W grupie motywów wyboru Uczelni, najmniejsze znaczenie miała opinia rodziców, niedostanie się na inną uczelnię oraz przypadkowa decyzja o wyborze Uczelni.

Zależność istotna statystycznie pojawiła się w odniesieniu tylko do jednego motywu, a mianowicie studiowania na Uczelni znajomych. Motyw ten jest szczególnie istotny dla studentów kierunku zarządzanie, najmniej zaś istotny dla studentów ekonomii. Obserwację statystyczną zamieszczono na rysunku 3.

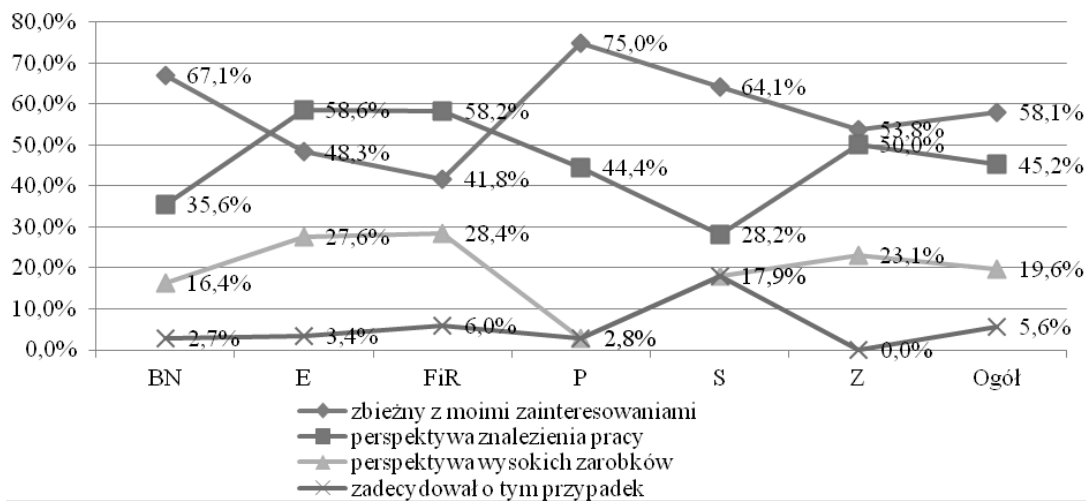
Głównymi motywami wyboru kierunku studiów, wskazanymi przez badanych, była zbieżność z ich za-

interesowaniami (58,1% wskazań), perspektywa znalezienia pracy (45,2% odpowiedzi) oraz perspektywa wysokich zarobków (blisko 20% wskazań). Co istotne, przy wyborze kierunku studiów, 75% studentów pedagogiki, ponad 67% studentów bezpieczeństwa narodowego oraz ponad 64% studentów socjologii kierowało się swoimi zainteresowaniami, natomiast studenci kierunków ekonomia, finanse i rachunkowość oraz zarządzanie (po co najmniej 50% wskazań) – perspektywą znalezienia pracy (tabela 4).

Badanie zależności zmiennych pomiędzy kierunkiem studiów z obszaru nauk społecznych a motywem wyboru kierunku studiów wykazało, iż w przypadku czterech motywów taka zależność wystąpiła. Zależności istotne statystycznie odnotowano w stosunku do: zbieżności z zainteresowaniami, perspektywy znalezienia pracy, perspektywy wysokich zarobków oraz przypadku, który zadecydował o wyborze kierunku studiów. W tej grupie motywów, zbieżność z zainteresowaniami studentów była najmniejsza na kierunku finanse i rachunkowość, największa zaś na kierunku pedagogika. W przypadku perspektywy znalezienia pracy motyw ten najmniej istotny był dla studentów socjologii oraz bezpieczeństwa narodowego, podobnie jak w motywie perspektywy wysokich zarobków.

Tabela 4. Motywy wyboru kierunku studiów przez badanych z uwzględnieniem kierunku studiów

Główne motywy wyboru kierunku studiów:	BN	E	FiR	P	S	Z	Ogół	X ²	p
zbieżny z moimi zainteresowaniami	67,1	48,3	41,8	75,0	64,1	53,8	58,1	15,91	0,007*
polecenie przez znajomych	9,6	3,4	14,9	8,3	12,8	11,5	10,7	3,34	0,647
polecenie przez rodzinę	4,1	10,3	6,0	5,6	2,6	7,7	5,6	2,47	0,781
stopień trudności realizowanego programu kształcenia	1,4	-	-	-	5,1	-	1,1	7,55	0,183
perspektywa znalezienia pracy	35,6	58,6	58,2	44,4	28,2	50,0	45,2	14,19	0,014*
perspektywa wysokich zarobków	16,4	27,6	28,4	2,8	17,9	23,1	19,6	11,62	0,040*
zadecydował o tym przypadek	2,7	3,4	6,0	2,8	17,9	-	5,6	14,85	0,011*
inny	1,4	-	-	2,8	5,1	-	1,5	5,81	0,325

Rysunek 4. Motywy wyboru kierunku studiów istotne statystycznie z uwzględnieniem kierunku studiów

Na szczególną uwagę zasługuje kierunek pedagogika, gdzie motywem wyboru nie jest przypadek oraz perspektywa wysokich zarobków. Kierunek studiów, który najczęściej wybierany jest przypadkowo w grupie kierunków z obszaru nauk społecznych jest socjologia. Zestawienie motywów wyboru kierunku studiów, gdzie wystąpiła zależność istotna statystycznie zamieszczono na rysunku 4.

Poszukując informacji na temat wybranego kierunku studiów badani najczęściej korzystali ze strony internetowej Uczelni (blisko 90% wskazań) oraz opinii rodziny lub znajomych (26,3% odpowiedzi). W przypadku pozostałych źródeł pozyskiwania informacji o Uczelni, zaprezentowanych w tabeli 5, widoczna jest duża rozbieżność w stosunku do wskazywanej jako główne źródło informacji strony internetowej, gdzie przy innych wariantach odpowiedzi odnotowano średnio nie więcej niż 26,3% wskazań badanych. Zależność istotna statystycznie wystąpiła tylko w odniesieniu do źródła informacji, jakim jest prasa. Uwzględniając kierunek studiów badanych prasa jako źródło informacji okazała się najistotniejsza dla studentów ekonomii (13,8% odpowiedzi). Warto zauważyć, iż badani studiujący na kierunkach z obszaru nauk społecznych minimalizują znaczenie takich źródeł informacji, jak

radio, telewizja, prasa, spoty reklamowe, obecność na imprezach kulturalnych organizowanych w Uczelni, polecenie pracownika, fora dyskusyjne czy portale edukacyjne. Obserwacja ta pokazuje zatem dużą niezależność badanych w poszukiwaniu informacji.

Budując ofertę edukacyjną uczelnia podejmuje dodatkowe działania wzmacniające bezpieczeństwo edukacyjne (Smarzewska, Melaniuk 2013). Do respondentów skierowano pytanie, co do ich oczekiwań w zakresie oferty edukacyjnej, społecznej i kulturalnej – tabela 6.

Badani głównie oczekują spotkań z ciekawymi ludźmi (50,0%), organizacji zajęć sportowych (27,6%), kursów językowych (27,2%) oraz wyjazdów studyjnych/wycieczek naukowych (blisko 25% wskazań). Zdecydowanie mniej chętnie odnoszą się do pracy w samorządzie studenckim (4,1%), konferencji (6,7%), kursów komputerowych czy organizacji przedstawień teatralnych (po 7,8% odpowiedzi). Spotkań z ciekawymi ludźmi oczekują głównie studenci z kierunków pedagogika oraz socjologia, zajęcia sportowe budzą największe zainteresowanie wśród studentów bezpieczeństwa narodowego, kursy językowe u studentów socjologii, a wyjazdy naukowe w grupie studentów zarządzania oraz pedagogiki.

Tabela 5. Źródła poszukiwania informacji na temat wybranego kierunku studiów i uczelni przez badanych z uwzględnieniem wybranego kierunku studiów

Źródła informacji na temat wybranego kierunku studiów i Uczelni:	BN	E	FiR	P	S	Z	Ogół	X ²	p
strona internetowa Uczelni	86,3	96,6	92,5	86,1	84,6	96,2	89,6	5,70	0,337
portale społecznościowe	11,0	3,4	10,4	19,4	17,9	11,5	12,2	5,34	0,376
portale edukacyjne	5,5	6,9	3,0	2,8	12,8	-	5,2	7,32	0,198
internetowe fora dyskusyjne	2,7	6,9	3,0	8,3	5,1	3,8	4,4	2,59	0,762
Dni Otwarte Uczelni	11,0	6,9	14,9	11,1	12,8	7,7	11,5	1,84	0,871
prasa	1,4	13,8	-	-	2,6	-	2,2	21,07	0,000*
radio	-	-	-	-	2,6	-	0,4	5,95	0,312
telewizja	1,4	3,4	1,5	-	2,6	-	1,5	2,02	0,846
opinia rodziny lub znajomych	19,2	24,1	26,9	30,6	28,2	38,5	26,3	4,38	0,495
spotkania na Uczelni lub w szkole macierzystej	4,1	-	1,5	8,3	7,7	3,8	4,1	5,36	0,374
broszury, ulotki, billboardy Uczelni	11,0	20,7	13,4	13,9	28,2	15,4	15,9	6,66	0,247
spoty reklamowe, np. na telebimach	1,4	3,4	-	5,6	7,7	-	2,6	8,26	0,143
odwiedzam Uczelnię przy okazji imprez kulturalnych	1,4	-	-	5,6	-	-	1,1	8,33	0,139
Uczelnię polecił student	17,8	-	6,0	16,7	17,9	15,4	12,6	10,40	0,065
Uczelnię polecił pracownik	2,7	6,9	-	2,8	2,6	3,8	2,6	4,08	0,537

Tabela 6. Oczekiwania studentów w zakresie oferty edukacyjnej, społecznej i kulturalnej przygotowanej przez PSW z uwzględnieniem wybranego przez badanych kierunku studiów

Oczekiwania studentów w zakresie oferty edukacyjnej, społecznej i kulturalnej:	BN	E	FiR	P	S	Z	Ogół	X ²	p
zajęcia wyrównawcze	17,8	10,3	23,9	5,6	10,3	19,2	16,0	8,07	0,152
kursy komputerowe	9,6	17,2	9,0	5,6	2,6	-	7,8	8,00	0,156
kursy językowe	21,9	34,5	29,9	8,3	43,6	26,9	27,2	13,85	0,017*
zajęcia sportowe	45,2	17,2	13,4	27,8	25,6	26,9	27,6	19,77	0,001*
koncerty	11,0	10,3	20,9	30,6	23,1	3,8	17,2	12,39	0,030*
przedstawienia teatralne	4,1	13,8	6,0	16,7	7,7	3,8	7,8	7,66	0,176
seanse filmowe	12,3	6,9	6,0	11,1	28,2	3,8	11,6	14,88	0,011*
koła naukowe	6,8	24,1	13,4	22,2	23,1	7,7	14,9	10,49	0,063
wolontariat	6,8	6,9	10,4	25,0	23,1	-	11,9	16,71	0,005*
spotkania z ciekawymi ludźmi	38,4	48,3	49,3	66,7	61,5	42,3	50,0	10,69	0,058
wyjazdy studyjne/wycieczki naukowe	21,9	20,7	26,9	30,6	17,9	30,8	24,6	2,87	0,720
konferencje	2,7	10,3	9,0	8,3	7,7	3,8	6,7	3,56	0,614
praca w samorządzie studenckim	2,7	6,9	4,5	5,6	5,1	-	4,1	2,37	0,796
obozy integracyjne	21,9	6,9	23,9	27,8	12,8	7,7	19,0	9,17	0,102
praktyki/staże/studia zagraniczne w trakcie nauki	9,6	13,8	25,4	22,2	20,5	19,2	18,3	6,89	0,229
inne	-	-	-	-	2,6	3,8	0,7	6,70	0,244

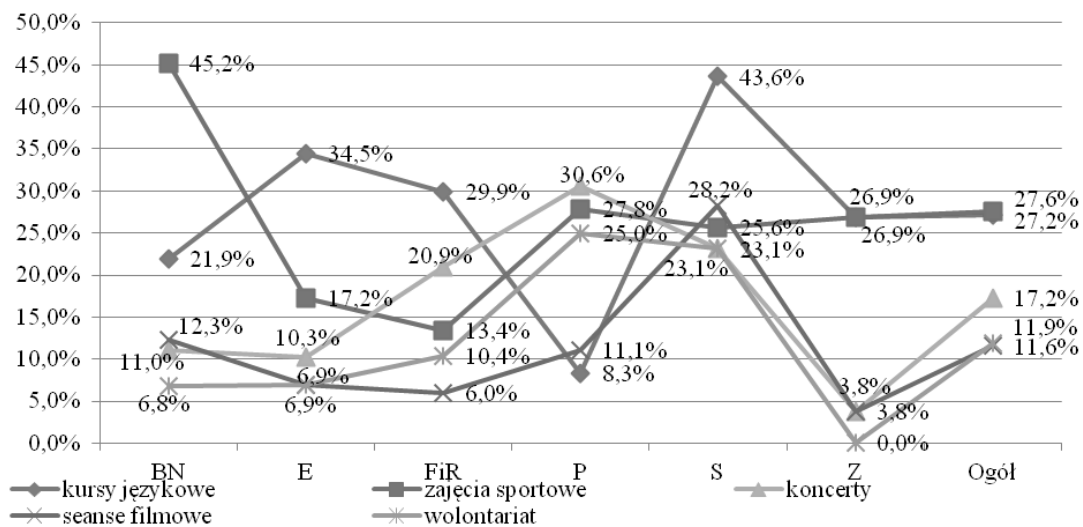
W grupie oczekiwań studentów kierunków z obszaru nauk społecznych wykazano zależność istotną statystycznie w przypadku pięciu oczekiwań: zajęcia sportowe, kursy językowe, koncerty, wolontariat oraz seanse filmowe. Zależność wystąpiła pomiędzy oczekiwaniami respondentów w zakresie oferty edukacyjnej, społecznej i kulturalnej a wyborem kierunku studiów. Oczekiwania, co do zajęć sportowych są szczególnie istotne dla studentów bezpieczeństwa na-

rodowego, zaś najmniej istotne dla badanych z kierunku finanse i rachunkowość oraz ekonomia. Studenci pedagogiki w odniesieniu do ogółu respondentów najmniej (8,3%) oczekują kursów językowych (najwięcej wskazań wystąpiło u studentów socjologii – 43,6%). Oczekiwania studentów pedagogiki skupiły się na udziale w koncertach, które z kolei budzą najmniejsze zainteresowanie na kierunkach zarządzanie, ekonomia oraz bezpieczeństwo narodowe. Seanse filmowe

najczęściej wskazywali respondenci z socjologii, najrzadziej zaś badani z kierunku zarządzanie. Można również stwierdzić, iż studenci pedagogiki i socjologii są zainteresowani w największym stopniu wolontariatem, w odróżnieniu od całkowitego braku zainteresowania tą formą studentów zarządzania. Szczegółowe zestawienie obserwacji w zakresie zależności istotnych statystycznie zamieszczono na rysunku 5.

Bardzo ważną informacją w kształtowaniu programu studiów i programu kształcenia jest poznanie oczekiwań studentów w zakresie rozwoju kompetencji, które zdaniem Nigela Rankina wiążą się z wy-

dajnością (Rankin 2004). W pytaniu w tym zakresie skierowanym do respondentów zamieszczono grupę kompetencji w układzie od najważniejszej dla ogółu pracodawców do mniej ważnej. Oznacza to, iż kompetencja „umiejętność współpracy” jest zdaniem blisko 90,0% pracodawców najważniejszą u pracowników organizacji, zaś kompetencja „umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce” oszacowana została jako ważna dla mniej niż 30,0% ogółu pracodawców (Armstrong 2011). Obserwując zatem wartości zamieszczone w tabeli 7 należy zauważyć, iż zgłaszane przez badanych zapotrzebowanie dotyczy głównie kom-

Rysunek 5. Oczekiwanie badanych studentów z uwzględnieniem kierunku studiów

Tabela 7. Kompetencje, które chcieliby opanować w trakcie studiów badani studenci z uwzględnieniem wybranego przez badanych kierunku studiów

Kompetencje, które studenci chcieliby rozwijać w trakcie studiów:	BN	E	FiR	P	S	Z	Ogół	X ²	p
umiejętność współpracy	52,1	55,2	61,2	61,1	38,5	42,3	53,0	7,34	0,197
jasne i przekonujące komunikowanie się	24,7	24,1	32,8	44,4	48,7	23,1	32,6	11,03	0,051
umiejętność kierow. i dbanie o rozwój pracowników	6,8	6,9	11,9	19,4	15,4	3,8	10,7	6,71	0,243
ukierunk. na klienta zewnętrznego lub/i wewnętrzn.	6,8	13,8	11,9	5,6	12,8	3,8	9,3	3,87	0,568
realizacja celów (orientacja na wyniki)	19,2	20,7	31,3	36,1	25,6	38,5	27,4	6,69	0,244
rozwiązywanie problemów	21,9	41,4	25,4	44,4	53,8	15,4	31,9	20,40	0,001*
planowanie i organizacja	15,1	17,2	31,3	27,8	33,3	19,2	24,1	8,35	0,138
specjalistycznej wiedzy teoretycznej	5,5	6,9	6,0	11,1	15,4	11,5	8,5	4,50	0,480
przywództwo	23,3	10,3	16,4	8,3	20,5	15,4	17,0	5,27	0,384
podejmowanie decyzji	28,8	24,1	29,9	16,7	28,2	23,1	26,3	2,67	0,751
orientacja na zmiany	4,1	6,9	4,5	11,1	20,5	3,8	7,8	12,35	0,030*
wykazywanie inicjatywy	8,2	6,9	9,0	16,7	17,9	11,5	11,1	4,43	0,489
kreatywność	38,4	44,8	26,9	44,4	59,0	34,6	39,6	11,66	0,040*
zarządzanie informacją	6,8	13,8	10,4	22,2	20,5	34,6	15,2	15,01	0,010*
asertywność, poczucie własnej wartości	8,2	17,2	19,4	25,0	33,3	3,8	17,4	16,12	0,007*
umiejętność wykorzyst. zdobytej wiedzy w praktyce	19,2	24,1	23,9	44,4	46,2	26,9	28,9	14,44	0,013*

petencji, takich jak: umiejętność współpracy (53,0% wskazań), kreatywność (blisko 40,0%), jasnego i przekonującego komunikowania się (32,6%) oraz rozwiązywania problemów (31,9%).

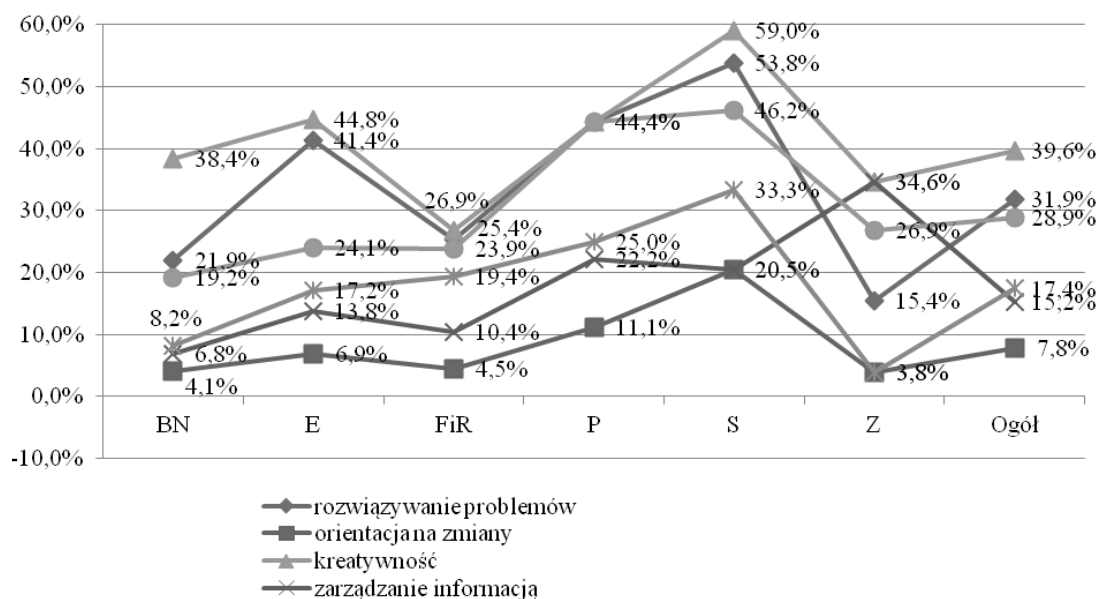
Jednak należy zwrócić uwagę, iż w prezentowanym w tabeli 7 zbiorze szesnastu kompetencji tylko sześć z nich wykazało zależność istotną statystycznie (wybór kierunku studiów z obszaru nauk społecznych koreluje z zapotrzebowaniem na określone kompetencje). Analiza występujących zależności (rys. 6) wskazuje, iż zgłaszane przez studentów zapotrzebowanie dotyczy kompetencji zamieszczonych w dolnej części tabeli 7, a więc ważnych tylko dla około 30,0% ogółu pracodawców. Z kolei kompetencje zamieszczone jako pierwsze, a więc zdaniem pracodawców najważniejsze, nie wykazują zależności istotnych statystycznie. Koniecznym się zatem wydaje podjęcie szczegółowych badań eksploracyjnych w tym obszarze, celem poznania uwarunkowań zapotrzebowania na kompetencje, gdyż rozwój kompetencji oraz ich pomiar są jednym z działań w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa edukacyjnego (Smarzewska, Melaniuk 2014b).

Rozwijaniem kreatywności najbardziej zainteresowani są studenci socjologii, najmniej zaś responden-

ci finansów i rachunkowości. Nabycie umiejętności rozwiązywania problemów oraz asertywności jest głównie istotne na kierunku socjologia, najmniej zaś na kierunku zarządzanie. Studenci zarządzania chcieliby przede wszystkim opanować umiejętność zarządzania informacją. Kompetencją „wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce” najmniej zainteresowani są respondenci bezpieczeństwa narodowego, najbardziej zaś studenci socjologii oraz pedagogiki. Posiadanie umiejętności, takiej jak „orientacja na zmiany” ma znaczenie głównie dla studentów socjologii.

Można zatem stwierdzić, iż w grupie badanych, zgłaszających chęć nabycia kompetencji, gdzie wystąpiła zależność istotna statystycznie są przede wszystkim studenci socjologii, najniższa zaś aktywność w tej kwestii dotyczy studentów finansów i rachunkowości. Umiejętność, którą najchętniej chcieliby opanować respondenci ze wszystkich kierunków studiów w obszarze nauk społecznych jest kreatywność.

Plany na przyszłość badanych po ukończeniu studiów wiążą się głównie z szukaniem pracy (ponad 70,0% wskazań) lub kontynuacją nauki (1/3 badanych). Mniej niż 10,0% respondentów rozważa wyjazd za granicę, podjęcie działalności gospodarczej lub

Rysunek 6. Kompetencje, które chcieliby opanować w trakcie studiów badani studenci z uwzględnieniem wybranego przez badanych kierunku studiów

Tabela 8. Plany na przyszłość badanych studentów (po ukończeniu studiów w PSW) z uwzględnieniem wybranego przez badanych kierunku studiów

Plany studentów po ukończeniu studiów w PSW:	BN	E	FiR	P	S	Z	Ogół	X ²	p
zamierzam szukać pracy	69,9	79,3	77,6	72,2	56,4	69,2	71,1	6,55	0,256
kontynuować naukę	37,0	27,6	31,3	38,9	38,5	26,9	34,1	2,34	0,801
kontynuować aktualną pracę	6,8	-	6,0	5,6	7,7	3,8	5,6	2,44	0,785
rozpocząć własną działalność gospodarczą	5,5	6,9	9,0	2,8	12,8	19,2	8,5	7,26	0,202
wyjazd za granicę	5,5	13,8	9,0	8,3	10,3	11,5	8,9	2,24	0,815
brak planów	4,1	3,4	-	5,6	7,7	7,7	4,1	5,25	0,386

kontynuację aktualnej pracy. Zestawienie wyników zaprezentowano w tabeli 8.

W podjętych analizach statystycznych w zakresie badania zależności zmiennych (plany na przyszłość a wybrany kierunek studiów) należy stwierdzić, iż zależności istotne statystycznie w odniesieniu do tych zmiennych nie wystąpiły.

Podsumowanie i wnioski

Analiza materiału badawczego pozwoliła przede wszystkim zauważyć różnice pomiędzy kierunkami studiów realizowanych w obszarze nauk społecznych. Wskazania odpowiedzi w grupie studentów kierunków socjologia i pedagogika są odmienne od wskazań wśród studentów bezpieczeństwa narodowego, ekonomii, finansów i rachunkowości oraz zarządzania. Należy zauważyć, iż podjęte badania zależności istotnych statystycznie miały wykazać korelację wyboru odpowiedzi poruszanych zagadnień badawczych w odniesieniu do wyboru kierunku studiów z obszaru nauk społecznych.

Szczegółowe obserwacje statystyczne pozwoliły na postawienie następujących wniosków z prowadzonych badań, po uwzględnieniu obecności zmiennych zależnych statystycznie:

1. Dominujące powody podjęcia studiów wyższych dotyczą zdobycia dobrze płatnego zawodu oraz zaspokojenia własnych potrzeb intelektualnych. Kolejność wskazanych powodów jest odmienna na kierunkach pedagogika i socjologia (zaspokojenie własnych potrzeb intelektualnych jest znacznie ważniejsze niż zdobycie dobrze płatnego zawodu) oraz w grupie kierunków bezpieczeństwo narodowe, finanse i rachunkowość oraz zarządzanie, gdzie zdobycie dobrze płatnego zawodu jest istotniejsze od zaspokojenia własnych potrzeb intelektualnych.
2. Motywem wyboru uczelni, w grupie studentów kierunków z obszaru nauk społecznych, zależnym istotnie statystycznie jest obecność znajomych na uczelni. Jest to szczególnie ważne na kierunku zarządzanie, najmniej zaś na ekonomii.
3. Wybór kierunku studiów jest determinowany zbieżnością z zainteresowaniami oraz perspektywą znalezienia pracy i wysokich zarobków. Zbieżność z zainteresowaniami jest kluczowym kryterium dla studentów podejmujących kształcenie na kierunkach pedagogika, socjologia i bezpieczeństwo narodowe, natomiast perspektywa znalezienia pracy i wysokich zarobków jest głównym motywem wyboru kierunku dla studentów ekonomii, finansów i rachunkowości oraz zarządzania.
4. Głównym źródłem informacji na temat wyboru uczelni oraz kierunku studiów jest strona internetowa Uczelni (blisko 90% wskazań).
5. Rozwój oferty edukacyjnej powinien podążać w kierunku organizacji kursów językowych (oczekiwania studentów socjologii i ekonomii), zajęć sportowych (oczekiwania studentów bezpieczeństwa narodowego), oferty kulturalnej

oraz wolontariatu (oczekiwania studentów pedagogiki i socjologii).

6. Badani zgłaszają zapotrzebowanie na kompetencje, których możliwość wykorzystania u przyszłego pracodawcy oscyluje na poziomie ok. 30%. Potrzebę nabycia kompetencji zgłaszali przede wszystkim studenci socjologii, najniższą zaś aktywność w tym obszarze prezentowali badani z kierunku finanse i rachunkowość. Kompetencję, którą najchętniej chcieliby opanować respondenci ze wszystkich kierunków studiów w obszarze nauk społecznych jest kreatywność. Zależności istotne statystycznie w tej kwestii wskazują na konieczność podjęcia dalszych badań w zakresie uwarunkowań takich preferencji przez osoby podejmujące naukę na kierunkach w obszarze nauk społecznych w szkole wyższej.
7. Plany po ukończeniu studiów dotyczą poszukiwania pracy lub kontynuacji nauki.

Podjęcie decyzji o studiowaniu na konkretnym kierunku studiów nie jest decyzją przypadkową. Co istotne, wybrany kierunek studiów pozwala na poznanie preferencji, motywów wyboru oraz oczekiwań edukacyjnych determinowanych przez ten wybór. Obszar nauk pozwala zgrupować kierunki, jednak jak wykazały badania, uzyskane wyniki nie są jednolite w obszarze nauki lecz odnosi się do kierunków studiów. Zatem zasadnym wydaje się prowadzenie analiz szczegółowych w odniesieniu do kierunków studiów, zaś obszar nauk należy potraktować jako zbiór zróżnicowanych wyników. Mogą istnieć podobieństwa pomiędzy wynikami w obszarze nauk, jednak zaspokojenie bezpieczeństwa edukacyjnego winno być tworzone w odniesieniu do wyników na kierunku studiów. Obszar nauk staje się zatem zbiorem różnic i podobieństw, tworząc tym samym tło decyzyjne w bezpieczeństwie edukacyjnym oraz umożliwiając projektowanie określonych działań w jego zakresie.

Literatura

1. Armstrong M. (2011), *Zarządzanie zasobami ludzkimi*. Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, Warszawa.
2. Góralska R., Solarczyk-Szwec H. (2012), *O kompetencjach w kontekście Polskiej Ramy Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie*. Edukacja Dorosłych, 2 (67), s. 27–42.
3. Karwacka D. (2014), *Bezpieczeństwo społeczne studentów PSW w Białej Podlaskiej w kontekście realizacji zajęć dodatkowych*, W: M. Kubiak, A. Smarzewska (red.), *Perspektywy bezpieczeństwa narodowego w XXI wieku*. Wydawnictwo PSW JPII, Biała Podlaska, s. 120–140.
4. Klimek K. (2011), *Bezpieczeństwo człowieka w perspektywie gerontologicznej*. Edukacja Dorosłych, 1 (64), s. 53–64.
5. Musialska K. (2008), *Aspiracje życiowe młodzieży stojącej u progu dorosłości*. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.

6. Rankin N. (2004), Benchmarking survey: *Competency and Emotional Intelligence*, 12 (1).
7. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz. U. 2011 nr 179, poz. 1065).
8. Smarzewska A., Melaniuk E. (2013), *Bezpieczeństwo edukacyjne absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu bialskiego i miasta Biata Podlaska zapewniane przez PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej w latach 2010–2012*. Rozprawy Społeczne, 2 (VII), s. 163–174.
9. Smarzewska A., Melaniuk E. (2014a), *Wpływ oceny na dyplomie na możliwość zatrudnienia absolwentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe*. Rozprawy Społeczne, 4 (VIII), s. 43–49.
10. Smarzewska A., Melaniuk E. (2014b), *Kompetencje studentów kierunku bezpieczeństwo narodowe PSW w Białej Podlaskiej*. Kwartalnik Bellona, 4 (679), s. 175–185.
11. Wróblewska W. (2001), *Aspiracje edukacyjne studentów*. Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok.
12. CBOS (2013), *Studia wyższe – dla kogo, po co i z jakim skutkiem*. BS/92/2013, Warszawa.
13. Uchwała nr 14/2012 Senatu Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej z dnia 02.03.2012 r. z późn. zm. (Załącznik 4 do WSZJK).